

Veel mogelijkheden in de republiek waar landbouw vroeger floreerde

Servië kampt onterecht met

De huidige Republiek Servië was één van de deelrepublieken van het voormalig Joegoslavië. Het voormalig Joegoslavië stond bekend als een goed ontwikkelde landbouwnatie waar ook de Nederlandse agribusiness een behoorlijke presentie had. Als gevolg van de laatste Balkanoorlogen en de internationale sancties die lange tijd van toepassing waren op Servië, is de landbouwsector verteruggeworpen. Jarenlange internationale isolatie en vernietiging van materiaal hebben geleid tot een achterstand in ontwikkeling.

Bij het versneld opbouwen van de economie en het uit het slop trekken van de landbouwsector is er een grote vraag naar Nederlands materiaal. Nederland ligt voor op de tong als het gaat om de Servische landbouw. Tot nu toe kent de Nederlandse agribusiness een beetje watervrees, waarschijnlijk mede door het negatieve imago van Servië. Maar met durf en een goede voorbereiding zijn er uitstekende kansen in de tuinbouw en sierteelt.

Achterstand inhalen

In 2007 heeft de LNV-afdeling in Belgrado onderzoek laten doen naar de Groente-, fruit- en sierteeltsector in Servië en Kroatië. Dit onderzoek werd uitgevoerd om de vele mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven in de genoemde sectoren te onderzoeken en te kunnen benoemen. De keuze voor deze sectoren lag voor de hand omdat ze van oudsher het meest ontwikkeld zijn en er diverse inspanningen plaatsvinden vanuit vele programma's om opgelopen achterstanden snel in te halen. De Servische landbouw onderscheidt zich van andere Midden-, en Centraal-Europese landen omdat ook tijdens de socialistische periode onder Tito privé-eigendom toegestaan was. Tachtig procent van het totale landbouwareaal is in private handen. Daarnaast kon men in het verleden met recht trots zijn op de eigen landbouw omdat deze – het werd hierboven al eerder

gezegd – op een hoog niveau ontwikkeld was. Veel Serviërs willen dan ook zo snel mogelijk deze situatie in ere herstellen. Na een periode van politieke instabiliteit, is de verwachting dat nu een meer stabiele periode aanbreekt. De koers van de huidige regering is duidelijk EU gericht en dit is te merken aan de activiteiten van het ministerie van Landbouw dat zoveel mogelijk rekening probeert te houden met bestaande EU-wetgeving.

Voor Servië geldt wel dat een investering van Nederlandse zijde in de persoonlijke relatie – wat enige tijd zal duren - met Servische (handels)partners van essentieel belang is. Persoonlijk en zakelijk gewin gaan hand in hand. Dat dit in andere culturen anders ligt, wordt nauwelijks begrepen in Servië.

Exportstijging

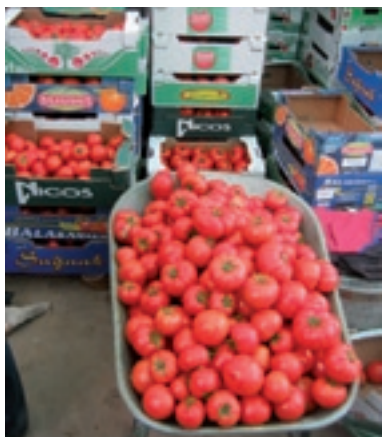
De Nederlandse export van landbouwproducten naar Servië stijgt de laatste jaren. Zo is de export van 18 miljoen euro in 2005 naar 43,5 miljoen euro gestegen in 2007. Deze stijgende lijn zal zich de komende jaren, onder invloed van de modernisering van de landbouw en de vele investeringen, doorzetten. In de top 100 van landen voor export van landbouwproducten voor het Nederlandse bedrijfsleven steeg Servië van plaats 79 naar 61. Een sterke stijging is met name waar te nemen in de vlees-, groente-, fruit- en sierteeltsector (en alle daaraan gerelateerde activiteiten en producten). De Servische tuinbouw kenmerkt zich door een goede kwaliteit op de boerderij, maar

Handelsmissie

Begin december vond een handelsmissie plaats georganiseerd door LNV naar Servië om de mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven voor het voetlicht te brengen. De missie kenmerkte zich door bezoeken aan Servische bedrijven in de tuinbouw- en sierteeltsector. Vanuit de LNV-afdeling in Belgrado zullen ook in 2009 meerdere activiteiten georganiseerd worden ter ondersteuning van de agribusiness. Zo zal dan ook weer voor het zesde opeenvolgende jaar een Business Lounge georganiseerd worden op de grootste landbouwbeurs van de regio in Novi Sad.

imagoprobleem

‘Er waait een frisse wind door Servië’

de productie beperkt zich veelal tot kleine eenheden. Het verlies van kwaliteit na de oogst in de keten is groot. Dit biedt uiteraard goede kansen voor de Nederlandse agribusiness, zoals voor sorteermachines, verpakkingmachines, opslag en (pre)koeling.

In toenemende mate organiseert de Servische tuinbouw zich, en een aantal coöperaties is al zeer actief. In de afgelopen jaren is hier op meerdere manieren aan gewerkt door de LNV-afdeling in Belgrado in samenwerking met Nederlandse bedrijven en organisaties. Ook zijn vertegenwoordigers van verschillende Servische coöperaties op verzoek van toenmalig minister Veerman in Nederland op bezoek geweest. Struikelblokken zijn op dit moment de kapitaal intensieve investeringen, de lokale verkrijgbaarheid van kredieten en de concurrentie van vooral Italië en Israël, die aankopen in Italië medefinancieren via kredietlijnen.

Hoog niveau

Voor de Servische landbouw geldt als voor zo vele landbouwsectoren elders, dat er

een tekort is aan moderne, toegespitste en praktische kennis. Hoewel het niveau van de verschillende landbouwfaculteiten aan de universiteiten hoog is, is er weinig oog voor een structurele overdracht van deze kennis naar lagere niveaus en het direct alledaags toepasbaar maken van deze kennis op de agrarische bedrijven.

Dit jaar is binnen de Kamer van Koophandel in Belgrado een nieuwe sectie opgericht voor de sierteelt. In deze sectie zijn handelaren, telers en bloemisten vertegenwoordigd. Mede met hulp vanuit Nederland zijn de verkenningen voor een centraal distributie- en verkoopcentrum in een vergevorderd stadium. Ook binnen het ministerie van Landbouw is een speciaal contactpersoon aangesteld voor de sierteeltsector. Het zijn allemaal indicaties van een meer serieuze aanpak van deze veelbelovende sector in Servië.

Voor alle genoemde sectoren geldt, dat in deze tijden waar de energiekosten zo'n substantieel deel uitmaken van de productiekosten, er uitgekeken wordt naar alternatieven. Een alternatief dat veelvuldig bestudeerd wordt, is de verwarming van objecten met thermaal water. Servië is rijk aan heetwater bronnen. Op dit moment wordt deze techniek nog maar op een aantal bedrijven toegepast vanwege de hoge investeringskosten. Er zijn verschillende studies beschikbaar met informatie over en locaties van heetwater bronnen.

Zien is geloven

Marketeers zullen steevast zeggen dat imago problemen meestal veroorzaakt worden door gebeurtenissen uit het verleden. Dat deze gebeurtenissen hun schaduw ver vooruitwerpen ondervindt Servië iedere dag weer aan den lijve. Dat er in de tussentijd een andere wind waait moge duidelijk zijn. Maar ook hier geldt voor velen van u: zien is geloven! Kortom, tot snel ziens in Servië.

Oscar Meuffels, LNV-Raad Zagreb

Koeleman Foods International BV maakt Servische zure bommen

Het familiebedrijf Koeleman Foods maakt al meer dan 100 jaar potjes augurken. In 2006 sloot directeur Kees Koeleman de fabriek in Nederland en ging verder in India (waar al langer werd geproduceerd) en verplaatste in 2003 ook een deel van de activiteiten terug naar Servië. Koeleman: "We waren in de jaren 80 al actief in het voormalig Joegoslavië maar toen ze begonnen te vechten, zijn we vertrokken. Servië is met zijn klimaat, de goede grond en de centrale ligging, een ideale plek voor ons product. Maar ook voor de kweek van paprika, pruimen en tomaat. Toch zijn de opbrengsten niet altijd optimaal door gebrek aan werkkapitaal en kennis.

Tomaten bijvoorbeeld leveren in Servië gemiddeld een rendement van 950 gram per vierkante meter. In Nederland wordt er, weliswaar in kassen, 60 tot 70 kilo per vierkante meter geproduceerd. Dat zijn enorme verschillen. In onze branche is de opbrengst een stuk beter. Als het een beetje meezit, produceren we zo'n 60 ton per hectare en dat is lang niet slecht. Kansen voor Nederlandse ondernemers zijn hier vooral in de tuinbouw. Helaas hebben Servische boeren te kampen met een enorme kennisachterstand. Daar moet je als ondernemer wel rekening mee houden. Vanuit alle kanten worden er programma's ontwikkeld om dat te verhelpen, maar ik vind het soms wat weinig hands on. Die boeren hebben behoefte aan praktische hulp. Iemand met groene vingers die komt voordoen hoe het moet. Natuurlijk zie je ook leuke ontwikkelingen: handelaren die zelf kleinschalig telen, inkopen en verpakken. Maar ja, die lopen al snel weer tegen allerlei certificeringsvoorwaarden aan."

